

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Miljöredovisning 2021

ANTAGEN AV MILJÖNÄMNDEN 2022-04-19
RAPPORT NR 5/2022

Datum: 2022-03-21

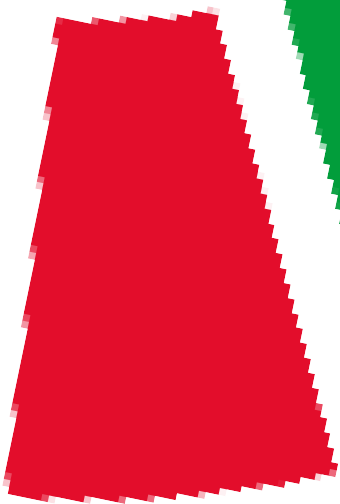
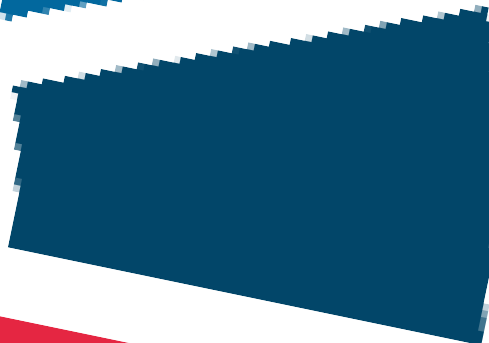
Diarienummer: MN-2022-134

Förvaltning: Miljöförvaltningen, Malmö stad

Foto: Bojana Lukac sidan 9, Apelöga sidan 10, Emanuel Toft sidan 12, Malmö stad sidan 13 och 15, Michael Palmgren sidan 15, Malmö stadsteater sidan 17.

Innehåll

Inledning	5
Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan	6
1 Växthusgasutsläpp i Malmö samt förnybar och återvunnen energi	6
1.1 Klimatomställning Malmö	7
1.2 Klimatkontrakt	7
1.3 Kolinlagringspotential i Malmö	8
1.4 Mötes- och resepolicy	8
1.5 Återbruk av Svärterminalen	9
1.6 Matsvinn	9
Ett Malmö med god livsmiljö	10
2 Grönyta i Malmö och kväveoxidutsläpp från vägtrafik	10
2.1 Rutiner vid extremväder	11
2.2 Storstadspaketet	11
2.3 Handlingsplan för Malmö stads strategiska kemikaliearbete 2022 - 2030	12
2.4 Blue Green City Lab	12
2.5 Skola och LSS-boende skyfallsanpassas med multifunktionella ytor	13
Ett Malmö med rik och frisk natur	14
3 Skyddad areal i Malmö och bräddningar	14
3.1 Inventering av ålgräsängar	15
3.2 Test av brunnskorgar i dagvattenbrunnar	15
3.3 Fladdermusholkar och mer ängsytor	15
3.4 Sopsorteringsmöbel för barn	16
3.5 Kretsloppsplan 2021-2030	16
3.6 Hållbar teaterproduktion	17
3.7 Plantering av träd	17

Inledning

De 16 nationella miljökvalitetsmålen är grunden i det svenska miljöarbetet och utgör det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av Agenda 2030. Miljöprogrammet är sin tur Malmös lokala agenda för genomförandet.

Miljöprogram för Malmö stad 2021 - 2030 antogs av kommunfullmäktige den 29 april 2021. Miljönämnden har i uppdrag att följa måluppfyllelsen i en återkommande miljöredovisning. Eftersom denna redovisning är den första i den nya programperioden innehåller årets upplaga endast en beskrivning av nuläget för ett antal utvalda indikatorer samt goda exempel på insatser som sker runt om i staden inom respektive målområde. I kommande miljöredovisningar blir det ett tydligare fokus på uppföljning av miljöprogrammets tolv mål.

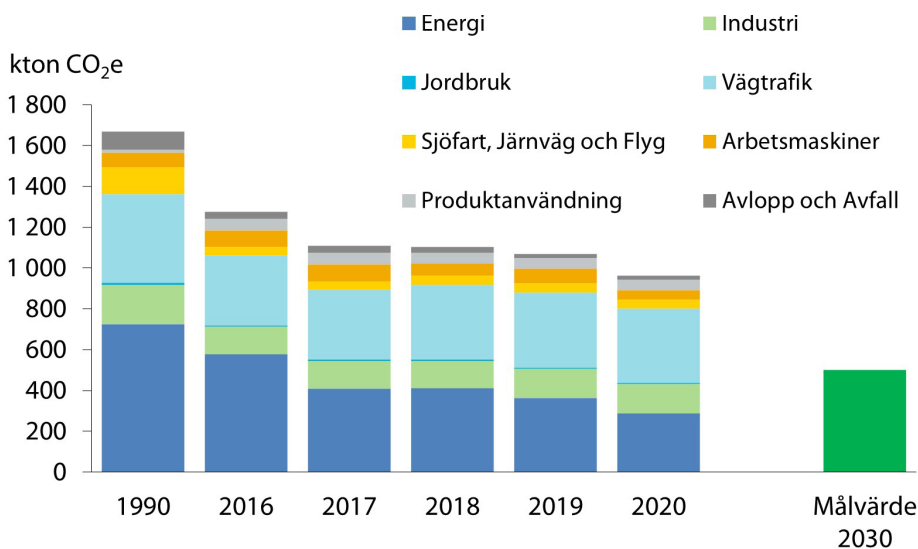
Miljöredovisningen utgår från miljöprogrammets tre målområden; Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan, Ett Malmö med god livsmiljö och Ett Malmö med rik och frisk natur. Flera av insatserna som redovisas bidrar till fler än ett målområde.

Malmö stad har inte ensam rådighet över miljöfrågorna och måste arbeta tillsammans med näringsliv, akademi, civilsamhälle och Malmöbor för att nå målen i miljöprogrammet. Till årets miljöredovisning är det förvaltningar och bolag i Malmö stads egen organisation som har redogjort för pågående insatser som bidrar till miljömålen. Miljönämnden har endast kunnat synliggöra ett fåtal av alla de goda exempel på insatser som görs i staden. Fler goda exempel finns bland annat att ta del av på malmo.se/miljo.

Ett Malmö med minsta möjliga klimatpåverkan

I kapitlet presenteras utvalda indikatorer samt goda exempel på insatser inom målområdet minskad klimatpåverkan.

Växthusgasutsläpp i Malmö

Växthusgasutsläpp i Malmö per sektor.

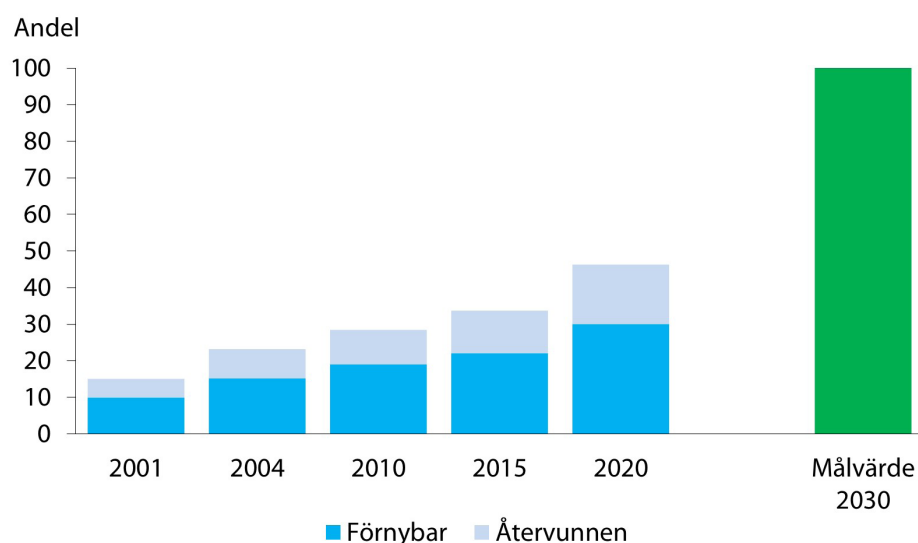
Datakälla: Malmö stad, SMED, Nationella emissionsdatabasen, SMHI.

De totala växthusgasutsläppen från Malmös geografiska område har minskat med 42 procent mellan år 1990 och 2020. Till 2030 ska dessa ha minskat med 70 procent. Ska målet nås måste takten öka. Målet på en minskning med 40 procent till år 2020 i det tidigare miljöprogrammet uppnåddes inom utsatt tid.

Den övervägande delen av sektorerna har minskat sina utsläpp sedan år 1990. Energisektorns utsläpp har minskat med 60 procent. Avfall- och avloppssektorn har minskat utsläppen mest, med 78 procent.

Utsläppen från vägtrafik har minskat med 16 procent. Utsläppen från produktanvändning, som färg och lösningsmedel i hushåll och verksamheter, har däremot ökat med 250 procent mellan år 1990 och 2020.

Förnybar och återvunnen energi i Malmö

Andel förnybar och återvunnen energi i relation till total slutanvändning.
Data källa: Malmö stad, SMED, Nationella emissionsdatabasen, SMHI.

År 2020 utgjorde den lokalt genererade förnybara och återvunna energin 46,3 procent av den totalt använda energin i Malmö. Det var en ökning av 19 procent mellan 2019 och 2020.

Energianvändningen inom Malmös geografiska område år 2020 låg på 6050 GWh och den lokat producerade energin med förnybart ursprung eller som återvunnits uppgick till 2800 GWh.

Mängden förnybar energi som producerades av kommunägda anläggningar uppgick år 2020 till 18,5 GWh, vilket är en ökning med nio procent jämfört med året innan. Malmö stad har köpt in två vindkraftverk utanför Malmös geografiska område sedan 2014. Den förnybara energin från kommunala anläggningar är runt 16 GWh per år sedan 2017 då Malmö stad köpte in sitt andra vindkraftverk.

1.1 Klimatomställning Malmö

Klimatomställning Malmö är Malmö stads kraftsamling för att mobilisera offentliga verksamheter, näringsliv, akademi, föreningar och Malmöbor att öka takten i klimatomställningen.

Inom ramen för Klimatomställning Malmö samverkar aktörer kring omställningsområden som har potential att minska Malmö klimatpåverkan i linje med Malmö stads klimatmål. Arbetet utgår från ledande forskning och analyser av hur klimatmålen nås på effektivast sätt, samtidigt som andra samhällsvinster likt bättre livsmiljö och fler arbetstillfällen skapas. Med en gemensam bild av Malmö utmaningar och möjligheter kan aktörer i Malmö tillsammans vara med och påverka utvecklingen och ställa om på ett sätt som ger bäst effekt för både klimat, miljö och samhälle.

För att nå målet om utsläppsminskning av de geografiska växthusgasutsläppen till 2030 och bidra till att hålla jordens uppvärmning under 1,5 grader arbetar Malmö stad, tillsammans med näringsliv, Malmöbor och akademien, inom nio områden där staden behöver ställa om. Omställningsområdena är: nettonollutsläpp för Malmö stads organisation, klimatneutral byggnation, elförsörjning, uppvärmning, cirkulär industri och samhälle, mobilitet, klimatsmart konsumtion, omsorgsfull renovering och kolsänkor.

Varje omställningsområde ska ta fram en färdplan för hur Malmö stads klimatmål ska nås till 2030. För området klimatneutral byggnation finns redan en färdplan för att uppnå en klimatneutral bygg- och anläggningssektor i Malmö 2030. Lokal Färdplan Malmö 2030 (LMF30) har tagits fram av byggbranschen i samarbete med Malmö stad.

1.2 Klimatkontrakt

Klimatkontrakt 2030

Malmö stad har under 2021 skrivit nya åtaganden inom Klimatkontrakt 2030. Genom att signera det nationella klimatkontraktet åtar sig Malmö stad att vara en föregångare i klimatarbetet och öka takten i klimatomställningen. Detta görs genom att arbeta med genomförandet att stadens klimat- och miljömål. Malmö stads åtaganden i Klimatkontrakt 2030 revideras årligen.

Inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig myndigheter och innovationsprogrammet Viable Cities att underlätta kommunernas klimatomställning, bland annat genom att se över lagar och regler samt stötta kommuner som ansöker om finansiellt stöd för klimatåtgärder. Malmö stad ska tillsammans med Viable Cities också samarbeta med olika myndigheter för att utveckla nya

arbetssätt för att driva innovation framåt mot målet att bli klimatneutrala städer 2030. Utifrån de utmaningar Malmö står inför ska olika former av hållbara omställningsområden testas, till exempel inom uppvärmning, mobilitet och klimatsmart konsumtion.

Malmö stad har under 2021 även arbetat med det egna initiativet Klimatkontrakt Malmö som riktar sig till företag, föreningar och Malmöbor. Genom att signera Klimatkontrakt Malmö åtar sig företag, organisationer, akademi och Malmöbor att bidra med egna formulerade klimatåtaganden.

Första omgången klimatkontrakt signerades den 21 december 2021 av 17 aktörer inom till exempel entreprenad, transport, energi och idrottslivet. Kontrakten är tänkta att fungera som ett verktyg för Malmö stad, näringslivet, akademien och Malmöbor att samarbeta och ta vara på idéer, initiativ och insatser när det kommer till att nå målet om ett hållbart Malmö 2030.

1 000 000

Så många ton koldioxidkvivalenter utgör den sammanlagda potentialen för kolinlagring i Malmö.

1.3 Kolinlagringspotential i Malmö

Under 2021 fick forskningsinstitutet och innovationspartnern RISE i uppdrag att identifiera möjligheter att öka kolsänkorna inom Malmös geografiska område och på mark som ägs av Malmö stad. Genom att bland annat uppskatta olika åtgärders potential för kolinlagring, teknisk mognadsgrad och kostnadseffektivitet från ett klimatperspektiv ges en kvantitativ beskrivning av vad som kan göras för att öka kolsänkorna.

Utredningen visade att störst potential för lokal kolinlagring finns i bevarandet av befintliga träbyggnader, att låta träbyggnader utgöra en allt större del av nybyggnation samt att använda sig av förnyelsebart material vid tillbyggnad. Den näst största potentialen finns inom lantbruket och den tredje största potentialen finns i att öka stadsträdsbeståndet och att använda sig av biokol i odlingsgropar.

Den sammanlagda potentialen för ökad kolinlagring uppgår till lite över 1 000 000 ton koldioxidkvivalenter till år 2030, jämfört med år 2022.

1.4 Mötes- och resepolicy

Malmö stad ska vara ett föredöme, både som stad och som arbetsgivare, genom att minska klimatpåverkan och bidra till Agenda 2030. Medarbetare ska därför mötas och resa på ett hållbart, kostnadseffektivt och miljöanpassat sätt. Det är utgångspunkten för den nya mötes- och resepolicy som beslutades i kommunfullmäktige i februari 2021.

I uppföljningen av den gamla mötes- och resepolicy konstaterades det att körning med privat bil i tjänst och flygresor står för största delen av Malmö stads koldioxidutsläpp. Ett syfte med den nya policy är därför att minska användningen av dessa färdmedel. Den nya policy beskriver att medarbetare i Malmö stad ska välja resfria möten så långt det är möjligt. Att träffas digitalt innebär vinster både för miljön och medarbetare. Dock behöver fysiska möten också ske, och när dessa är inom Malmö ska medarbetare gå, cykla eller åka kollektivtrafik framför att köra bil eller ta taxi. Vid resor inom Sverige, och alltid vid resor till Stockholm, ska tåg väljas före flyg. Vid internationella resor ska tåg övervägas framför flyg, framförallt i norra Europa.

1.5 Återbruk av Svävarterminalen

I mars 2022 påbörjas rivningen av den tidigare svävarterminalen på Smörkajen för att lämna plats till utvecklingen av Nyhamnen. Men det är inte slutet för svävarterminalen, utan delar från den kommer att leva vidare i nya byggnader.

Svävarterminalen ritades 1984 på beställning av flygbolaget SAS och fungerade då som avgångshall för resor med sväware till Kastrup. Svävarerna ersattes så småningom med katamaraner och senare av en fast förbindelse, Öresundsbron. Svävarterminalen är en byggnad med både karaktär och ett värdefullt innehåll i form av plåt, sten och stål. Detta är råvaror som inte försämras med tiden, utan som kan få nytt liv.

I lokaler som förvaltas av Malmö stad ska till exempel kabelstegar och underplattor bevaras, samt belysning som kan konverteras till LED. Ett företag kommer ta hand om all fasadplåt för att göra om den till skyltar. I arbetet med demonteringen av Svävarterminalen ingår ett nära samarbete med Malmö Återbyggdepå som drivs gemensamt av Malmö stad och Sysav. Här kan privatpersoner köpa och lämna begagnat och överblivet byggmaterial.

Malmö stads ambition är att jobba med återbruk i all rivning framåt. Det är en viktig del i att minska Malmös klimatavtryck och bidra till stadens mål om ett klimatneutralt byggande till år 2030.

Svävarterminalen ritades 1984 och nu ska den rivas. Foto: Bojana Lukac

1.6 Matsvinn

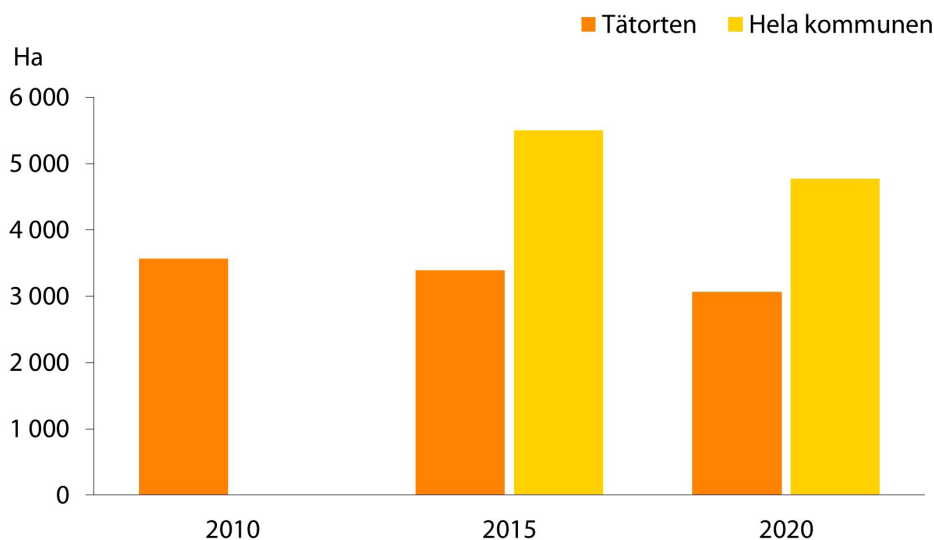
Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens kostenhet inom särskilt boende driver köks- och restaurangverksamheten som serverar stora delar av förvaltningen. På alla särskilda boenden i Malmö utfördes det under 2021 matsvinnsmätningar. Under 2022 har förvaltningen haft ett projekt för att förbättra måltiderna, främst inom särskilt boende för äldre. Syftet med projektet är framför allt att höja kvaliteten på maten.

Mat som är uppskattad och äts upp av brukare är en viktigt del av omvårdnaden och brukarens välbefinnande och hälsa. Det minskar också mängden matsvinn. På så sätt minskar förvaltningens klimatpåverkan och de äldre erbjuds bättre mat. Dessutom är det en vinst ekonomiskt. Utvecklings- och förändringsarbetet är från och med 2022 en del av kostenhetens grunduppdrag.

Ett Malmö med god livsmiljö

I kapitlet presenteras utvalda indikatorer samt goda exempel på insatser inom målområdet god livsmiljö.

Grönyta i Malmö

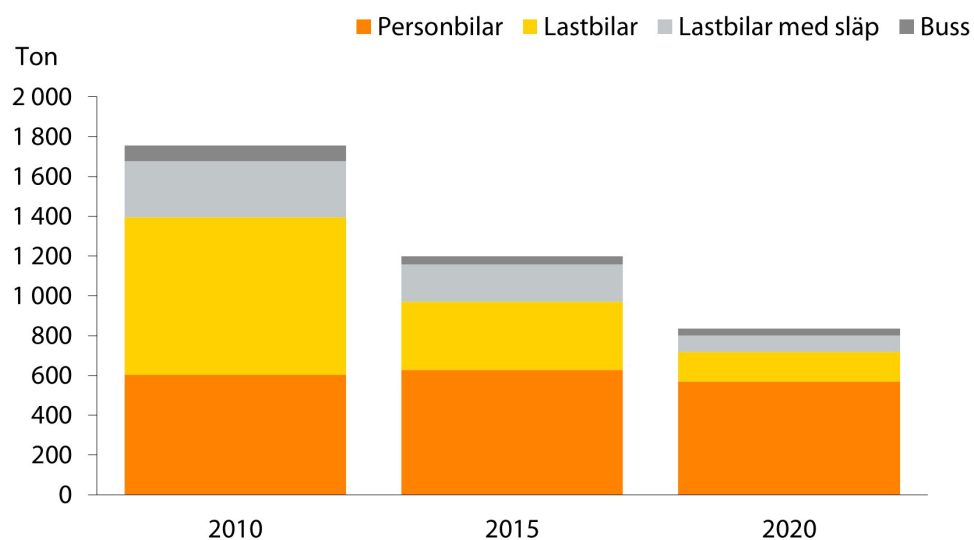

Total areal grönyta i Malmö. Datakälla: 2000 – 2010: SCB, 2015 – 2020: Malmö stad

Grönytan i stadsmiljö samt totalt inom Malmös geografiska område har minskat sedan år 2005. Mellan de senaste mätningarna har grönytan minskat med 324 hektar i stadsmiljön och en total minskning på 726 hektar inom kommunens gränser.

Beräkningssättet mellan SCB och Malmö stad skiljer sig något åt, bland annat ingår krontäckningsgrad i Malmö stads egna beräkningar. SCB definierar grönyta som allt grönt inom tätortsgränsen. Exempel är allmänna parker, gröna ytor mellan flerbostadshus samt villaträdgårdar.

Kväveoxidutsläpp från vägtrafik

Kväveoxidutsläpp från vägtrafiken. Datakälla: Malmö stad

Kväveoxidutsläppen har totalt minskat med ungefär 80 procent i Malmö sedan 1980. Utsläppen från personbilar, inklusive motorcyklar och lätta lastbilar, har inte förändrats väsentligt utan ligger fortfarande på strax under 600 ton. Däremot har kväveoxidutsläppen från lastbilar med och utan släp samt bussar minskat med 77 procent och ligger år 2020 på cirka 270 ton.

2.1 Rutiner vid extremväder

Malmö fick under sommaren 2018 stå ut med varma dagar under en längre tid. Lärdomar från detta år var en del i uppmärksammandet av behovet kring rutiner vid värmebölja. Under 2021 tog socialförvaltningarna (funktionsstödsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, hälsa-, vård-, och omsorgsförvaltningen) fram ett gemensamt stöddokument för chefer kopplat till lokaler och värmeböljor. Dokumentet fokuserar på att det är viktigt att vidta åtgärder som minskar effekterna av en värmebölja, till exempel genom att ordna en sval miljö. Att hindra värme att ta sig in i lokalerna är mer effektivt än att försöka få bort värme ur lokalerna. Stöddokumentet har kommunicerats ut i olika kanaler tillsammans med checklistor vid värmebölja där respektive chef förankrar informationen med personalen.

Funktionsstödsförvaltningens rutin vid vädervarningar och händelser anger hur organisationen kommunicerar kring vädervarningar och innehåller konkreta saker att tänka på vid svåra väderlekar. Det kan exempelvis handla om förflyttning, det vill säga att exempelvis inte använda cykel vid storm. Det kan också handla om vilken utrustning medarbetare som förflyttar sig utomhus ska ha med sig vid olika väderlekar för att minimera risk för fara och skada. Kopplat till bemanning vid svår väderlek lyfts vikten av att närmsta chef ser över scheman och är medveten om att transport kan ta längre tid samt att brukare informeras om insatserna förskjuts tidsmässigt på grund av rådande väderlek.

2.2 Storstadspaketet

Sverigeförhandlingen har med start hösten 2014 haft uppdrag att förhandla och ingå överenskommelser med berörda kommuner i storstadsregionerna kring kollektivtrafikåtgärder som förbättrar tillgänglighet och kapacitet i transportsystemet samt ökat bostadsbyggande. Även cykelsatsningar som ökar nyttan av kollektivtrafikåtgärderna ingår i uppdraget. Fram till och med 2017 pågick förhandlingen mellan Malmö stad, Region Skåne och staten samt även vissa omkringliggande kommuner.

Fram till år 2035 ska 26 750 nya bostäder byggas i Malmö för att ge plats åt en växande befolkning. Det motsvarar en årlig ökning med 1500 bostäder. Det innebär en betydande satsning på infrastruktur som kommer att påverka hela staden. Under år 2021 har det varit en hög byggtakt i Malmö och antalet färdigställda bostäder motsvarar 2 575 stycken. Den totala siffran sedan avtalet undertecknades ligger på cirka 12 900 färdigställda bostäder. Storstadspaketet bygger för framtidens Malmö, då antalet invånare kontinuerligt ökar.

Storstadspaketet innebär att kollektivtrafiken ska stärkas genom att öka turtätheten på Malmöpendeln som kopplar ihop den spårbundna ringlinjen i staden med Lommabanan genom Lomma och Kävlinge kommuner. Vidare ska åtta befintliga busslinjer i staden få en infrastruktur som innebär effektivare och mer miljövänliga transporter. I utbyggnaden av kollektivtrafikobjekten ingår, förutom elektrifiering och införande av stadsbusskoncept MalmöExpressen (MEX), även framkomlighetsåtgärder, ombyggnader av bytespunkter och buss-terminaler, punktvisa förbättringar i stadsmiljön samt ombyggnad av gaturummen på delsträckor.

MalmöExpressen i Västra hamnen.
Foto: Apelöga

Samtlig stadstrafik ska inom ramen för tidplanen för Ramavtal 8 vara elektrifierad, uteslutande med depåladdade bussar. Under 2021 uppnåddes 50 procent, främst genom att implementera 100 procent elbussar i det upphandlade avtalet som står för hälften av stadstrafiken. Under 2022 kommer 65 procent uppnås genom start av MEX 8 med 21 elektrifierade 24-metersbussar samt utbyte av 29 gasbussar.

”

”Vi har arbetat med de strategiska kemikaliefrågorna under en lång tid i Malmö och kommunikation är en viktig del eftersom arbetet dels riktas åt Malmö stads organisation samt Malmöborna. Tips om hur en minskning av kemikalier i ens vardag kan gå till finns på malmo.se/kemikaliesmart-vardag

Izabella Arwidson,
miljöförvaltningen

2.3 Handlingsplan för Malmö stads strategiska kemikaliearbete 2022 – 2030

Alla produkter som används dagligen innehåller kemiska ämnen. Av dessa ämnen är en del farliga, andra ofarliga och många finns det inte tillräcklig kunskap om. Lagstiftningen som rör kemikalieområdet ger inte tillräckligt stöd för att begränsa riskerna med alla dessa farliga kemiska ämnen. Därför tar Malmö stad ett ännu större grepp om kemikaliefrågan. Malmö stad har tagit fram Handlingsplan för Malmö stads strategiska kemikaliearbete 2022–2030. Syftet med handlingsplanen är att minska användningen av farliga kemiska ämnen och på så sätt minska Malmöbornas exponering för farliga ämnen genom åtgärder där Malmö stad har rådighet.

Handlingsplanen innehåller 25 åtgärder med koppling till bland annat bygg, utfasning av kemikalier, bekämpningsmedel och plast. Fokus under 2022 kommer ligga på att få en nulägesbild av Malmö stads kemikalieanvändning och hantering. Genom att veta vad organisationen har för kemikalier kan en del fasas ut och de som är farliga bytas ut. På så sätt minskar Malmöbornas exponering för kemikalier. På sikt är målet att Malmö stad ska ha ett gemensamt kemikaliehanteringssystem som ska underlätta utfasning och på så sätt skapa en säkrare arbetsmiljö.

2.4 Blue Green City Lab

Malmö behöver vara motståndskraftigt och stå emot ett förändrat klimat. Detta kallas resiliens och är något som Malmö stad arbetar med på flera olika sätt. Under 2021 avslutades det femåriga projektet Blue Green City Lab som haft till syfte att öka användandet av naturbaserade lösningar i staden, till exempel gröna väggar och väggglådor för fasader. Det är en unik nod som knyter samman olika intressenter och erbjuder mångfaldiga tjänster som rådgivning, produktutveckling, utvärdering och matchmaking.

En del blågröna system som undersökts under projekttiden finns kvar för beskådan i staden, till exempel de gröna väggarna på parkeringshusen Anna och Godsmagasinet.

”

Vi på Parkering Malmö är otroligt stolta över våra fina växtväggar. Inte nog med att de bidrar till biologisk mångfald och redan har blivit hem för flera olika småkryp, dessutom är de väldigt fina att titta på. Tack vare hjälpen med att utvärdera väggarnas kvaliteter har vi som beställare fått mycket bättre kunskap inför kommande projekt av liknande karaktär.

Maja Johansson,
Parkering Malmö

Ett exempel på en grön vägg finns på ett parkeringshus. Foto: Emanuel Toft

2.5 Skola och LSS-boende skyfallsanpassas med multifunktionella ytor

LSS-boendet på Skolgränden i Oxie har tidigare haft problem med att vatten har samlats på delar av gräsmattorna när det har regnat mycket. Det gjorde att större delen av utemiljön inte gick att använda. När det regnade rann också mycket vatten till villatomterna öster om LSS Skolgränden. För att kunna hantera kraftiga skyfall men också för att skapa sociala och ekologiska mervärden har gården på LSS Skolgränden byggts om. Till exempel finns en så kallad stenkista med sten och makadam under den nya boulevanen. Under det generösa trädäckets finns en torrdamm. Mer växter och träd på gården ger ökad biologisk mångfald. Svagt sluttande och gräsbeklädda diken, så kallade svackdiken, och fördröjningsmagasin av makadam är andra exempel på åtgärder som gjorts. Ytterligare satsningar är stuprör som leder vattnet till valda delar av gården, dränering i gräsmattan och regnvattentunnor som samlar vatten till bevattning.

Rabatterna på Skolgränden i Oxie har sänkts ned för att kunna samla regnvatten.

Foto: VA Syd

Söderkulla har återkommande varit utsatt för översvämningar. Söderkullaskolan har vid ett antal tillfällen fått översvämningsskador som krävt dyr sanering. En stor del har berott på att vatten strömmat in på marken från grannfastigheter eller att dagvatten trängt upp från ledningsnätet inom fastigheten. Men det har också berott på att Söderkullaskolan och skolgårdarna inte varit byggda för att klara av stora mängder regn- och dagvatten. På ytan är det svårt att se skyfalls-satsningen men under den nya gungställningen, träd och bollplaner gömmer sig flera smarta lösningar som gör att Söderkullaskolan i Malmö kommer klara mer intensiva regn framöver. Skolgården har fått tre större fördröjningsplatser vid strategiskt utvalda ställen. De tar både emot vatten som samlas på skolans område och vatten som rinner dit från grannfastigheterna. Samtidigt har utemiljön förbättrats genom att områden som tidigare var asfalterade har ersatts med genomsläppliga ytor som gräs och grus.

”

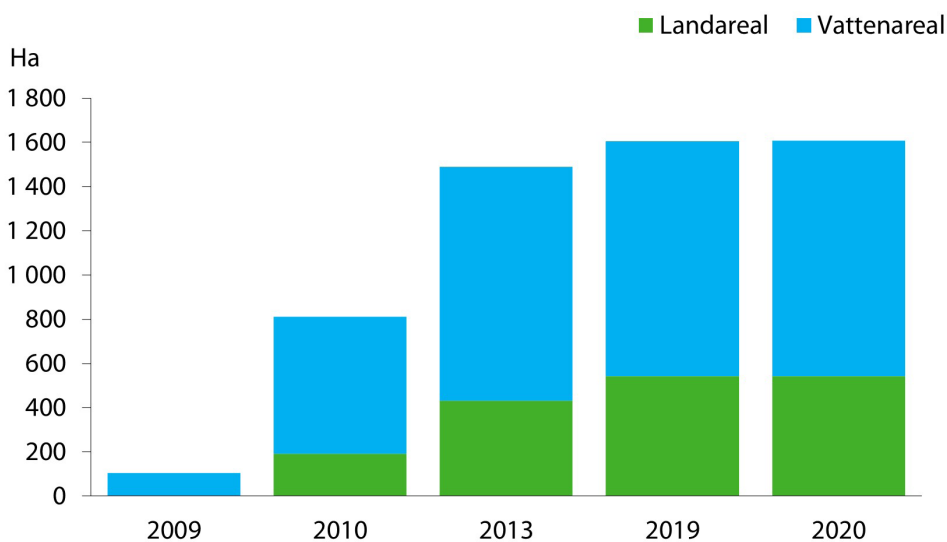
Stadsfastigheter har kommit fram till att det är viktigt att göra rätt från början. I nybyggnation ska skyfallsfrågan var hanterad. När det gäller befintliga fastigheter är det kostsamt att enbart fokusera på skyfall. Skyfallsanpassning ska göras i samband med andra insatser, gärna som multifunktionella ytor. Detta för att få in flera värden för varje investerad krona – hållbart på riktigt!

*Amelie Stjernhav,
serviceförvaltningen*

Ett Malmö med rik och frisk natur

I kapitlet presenteras utvalda indikatorer samt goda exempel på insatser inom målområdet rik och frisk natur.

Skyddad areal i Malmö

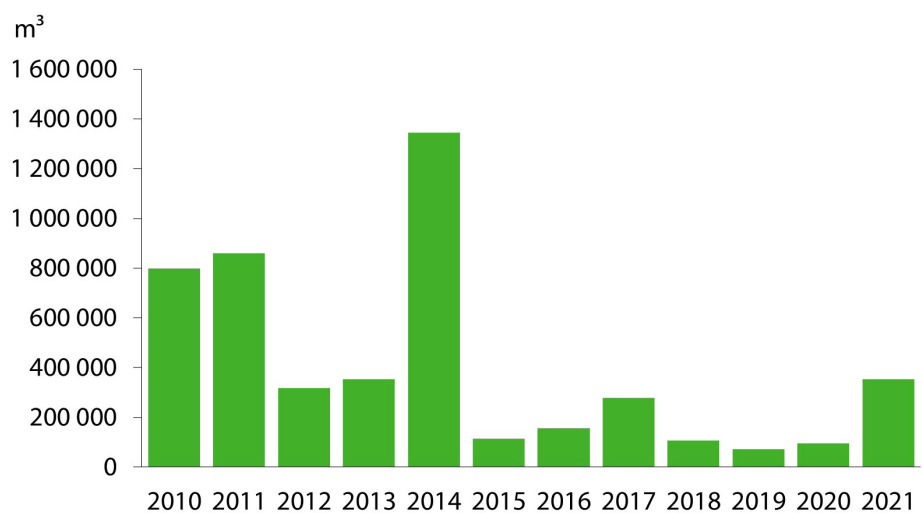

Areal som har formellt skydd. Datakälla: SCB

Inom Malmös geografiska område är år 2020 1065 hektar av vattenarealen och 542 hektar av landarealen skyddat som naturreservat. Detta utgör totalt 4,8 procent av Malmös land- och vattenareal.

Beslutet om att göra Bunkeflo strandängar till naturreservat vann laga kraft år 2010. Samma år tog Malmö stad beslut om att göra Limhamns kalkbrott till naturreservat. Under år 2013 beslutade Länsstyrelsen om bildande av ett av Skånes största naturreservat där Tygelsjö strandängar ingår. I maj år 2019 bildades ett nytt kommunalt naturreservat på Klagshamnsudden.

Bräddningar

Volym bräddat vatten inom Malmös avloppsledningsnät. Datakälla: VA Syd

Utsläpp av orenat avloppsvatten, också kallat bräddning, varierar mycket efter nederbördssituationen. Hur mycket det regnar och regnens intensitet och varaktighet påverkar hur stor mängd vatten som bräddar från ledningsnätet. Mängden bräddat vatten ökade under 2021 jämfört med året innan och uppgick till ungefär 352 200 kubikmeter.

Under år 2014 uppmättes stora nederbördsmängder då Malmö utsattes för ett kraftigt skyfall med omkring 100–125 mm regn på bara sex timmar.

3.1 Inventering av ålgräsängar

I april år 2019 beslutade kommunstyrelsen om Handlingsplan för arbetet 2019–2023 med att stärka Malmös roll som framtidens kuststad. Man anmodade även miljönämnden att samordna det övergripande arbetet med genomförandet av handlingsplanen. Inom ramen för handlingsplanens arbete har det under år 2021 genomförts en inventering av ålgräsets utbredning längs tre provtagningssträckor, så kallade transekter, utanför Malmös kust. Transekterna ligger utanför Ribersborg, norr om Klagshamnsudden samt söder om Lernacken. Inventeringen är en del av det marina miljöövervakningsprogram som tagits fram inom handlingsplanen och har genomförts med olika intervall sedan början av 1990-talet.

Transekterna utanför Ribersborg och norr om Klagshamnsudden visar på en förbättring jämfört med den första inventeringen år 1997 vad gäller ålgräsets huvuddjuputbredning, det vill säga hur djupt det huvudsakliga beståndet återfinns. Längs transekten söder om Lernacken visar mätningen år 2021 på en oförändrad nivå jämfört med 1997 års mätning. Jämfört med den senaste inventeringen 2019 visar undersökningen för 2021 att maxdjupet (det djup där den sista plantan längs transekten återfinns) ökat för transekten vid Ribersborg och norr om Klagshamnsudden. Vad gäller transekten söder om Lernacken är resultatet oförändrat sedan inventeringen 2019.

Ålgräsängar i Öresund.
Foto: Michael Palmgren

3.2 Test av brunnskorgar i dagvattenbrunnar

Under 2021 installerades brunnskorgar i ett antal dagvattenbrunnar. Syftet var att ta reda på vilken typ av makroskräp som hamnar i dagvattenbrunnar och vilka brunnar som fångar upp mest fimpar. Vid skyfall finns det risk att ledningar bräddas och att allt skräp som hamnar i brunnarna leds ut till kanalen eller Öresund.

Ett antal platser identifierades i centrum där erfarenhet visade att det fanns mycket fimpar som hamnar på marken: Lilla torg, Claesgatan, Ängelholmsgatan och Friisgatan. Brunnskorgen består av rostfri perforerad plåt med runda hål på fem millimeter i diameter. Tillsyn genomfördes varannan vecka för att säkerställa brunnens funktion. Korgarna tömdes en gång per månad då mängd skräp, typ av skräp och andel fimpar antecknades. Den totala volymen blev cirka 90 liter och området med högst volym var Claesgatan som stod för totalt cirka 35 procent. Brunnskorgar kommer att installeras på provplatserna under 2022 och fortsätta ge en indikation på effekten av arbetet med att minska plast som hamnar i Malmös vatten.

Brunnskorg fylld med löv.
Foto Malmö stad

3.3 Fladdermusholkar och mer ängsytor

Fritidsförvaltningen har under 2021 satt upp fladdermusholkar på ett flertal platser, bland annat vid Segevångsbadet, Hyllie Sportcenter och Tygelsjö Fritidsgård. Dessa platser har valts ut baserat på vilka förutsättningar som krävs för att fladdermössen ska hitta till holkarna. En viktig grundförutsättning är att det naturligt ska finnas fladdermöss på dessa ställen. Under 2022 kommer fritidsförvaltningen att se över vart fladdermöss finns naturligt och därmed komma fram till fler platser att sätta upp fladdermusholkar på.

Biologisk mångfald är en livsviktig resurs och avgörande för att ekosystem ska fungera. För att följa tillståndet i miljön genomförs olika inventeringar samt miljöövervakning. Under en lång tid har fladdesmöss inventerats i Malmö då de är en bra indikator för miljöer med rik biologisk mångfald.

Fritidsförvaltningen arbetar också med att omvandla gräsytor till ängsytor inom bland annat Stadionområdet. Där ska blommor och högväxande gräs få frodas för att gynna den biologiska mångfalden och skänka mervärde till invånare i Malmö utan att det blir intressekonflikter med idrottsutövare.

”

Stadionområdet är perfekt för att omvandla gräsytor till ängsytor. Här passerar många besökare dagligen och här passar det mycket bra att så ängar som blommor som dessutom skänker mervärde.

*Joan Sunbom,
fritidsförvaltningen*

3.4 Sopsorteringsmöbel för barn

På förskoleförvaltningen under 2021 var sorteringsmöjligheter ett aktuellt ämne på det egna kontoret. I samband med det lyftes diskussionen om hur avfallssortering kan inkluderas i den pedagogiska verksamheten.

Sopsorteringsmöbeln, som är specifikt skapad till förskoleförvaltningen, har som syfte att göra sortering roligt och för att skapa en större förståelse; det som inte hamnar i magen hamnar i soptunnan. I förskolor är hållbarhet en del av läroplanen, både social och ekologisk. Det är viktigt att skapa förståelse över det pedagogiska momentet med att sortera. Sopsorteringsmöbeln för barn har fem sorteringsfack, fyra valfria och ett för matavfall.

Projektet ska utvärderas under 2022 och då ska det även undersökas vad som behöver sorteras i en förskoleverksamhet. Ambitionen är att sopsorteringsmöbeln ska inkluderas på nya förskolor och sedan vidare till befintliga förskolor.

3.5 Kretsloppsplan 2021–2030

Kretsloppsplan 2021–2030 är ett lagstadgat styrdokument för Burlövs kommun och Malmö stad. En kommun måste enligt miljöbalken ha en renhållningsordning, bestående av avfallsplan och avfallsföreskrifter. VA Syd har uppdraget att föreslå och samordna arbetet för Burlöv och Malmö och för att tydliggöra att avfallet ses som en resurs kallas avfallsplanen för kretsloppsplan.

Kretsloppsplanen består av fyra målområden och tio mål som utgår från Agenda 2030-målen. De övergripande målområdena är förebyggande av avfall, effektiv återanvändning, minskat spill samt förtroende och samverkan inom hela avfallskedjan.

Under 2021 handlade arbetet med kretsloppsplanen om att etablera en organisation och implementera planen i kommunernas verksamheter. Det praktiska arbetet inleddes med sex arbetsgrupper bestående av representanter från kommunernas förvaltningar. Förankring och implementering sker genom aktiviteter som en förvaltningsturné där VA Syds avfallschef besöker alla förvaltningsledningsgrupper i Burlöv och Malmö.

Det hålls också digitala seminarier för tjänstepersoner för att belysa olika delar av kretsloppsplanen och ett nyhetsbrev för intressenter och ambassadörer har lanserats.

”

Kretsloppsplanen är styrande för kommunens nämnder och bolag men ska även involvera och inspirera privata aktörer och invånare. Alla måste bidra med kunskap och samarbeta för att målen ska uppnås.

Maria Levin,
VA Syd

3.6 Hållbar teaterproduktion

Malmö stadsteater har varit etablerat i Malmö under en lång tid och har tre scener i staden; Hipp, Intiman och Studion. De sätter upp cirka 15 produktioner och spelar 250 till 300 föreställningar per år samt gästspel. Repertoarerna speglar både det nya Malmö och håller de klassiska mästerverken levande. Varje produktion är unik men dess rekvisita kan komma från andra teateruppsättningar eller köpas second hand. Möbelförrådet delas mellan Malmö Opera och Malmö stadsteater och allt material återanvänds i otaliga produktioner år efter år. Likaså peruker och kostymer återanvänds hela tiden. Teknikutrustningen som inte redan finns i huset hyrs in eller lånas.

Återanvänd peruk.
Foto: Malmö stadsteater

3.7 Planering av träd

I samband med pågående byggnationer och markarbeten värnas befintliga träd samt tillfällen tas i akt för att planteras nya. Ett platsspecifikt arbetssätt används där sort och art väljs utifrån specifika växtförutsättningar samt de funktioner man vill att träd på den specifika platsen ska ha. Genom att se till platsspecifika behov i relation till trädbeståndets sammansättning som helhet gynnas en stor variation och beståndets resiliens ökar över tid.

Biologisk mångfald gynnas genom att skydda befintliga träd vid byggnation samt vitalisera befintliga träd för att ge dem ett längre liv i en annars tuff växtmiljö. Därtill sker all nyanläggning av växtbäddar med stort fokus på att skapa långsiktigt hållbara växtplatser, som i sin tur ger goda förutsättningar för träden att tillgodose bra livsmiljöer – både för oss människor och för andra organismer.

Under 2021 planterades totalt 1679 nya träd i Malmö.

250 extra träd

är ett politiskt initiativ och en reaktion på den vandalisering av träd som skedde under vinterhalvåret 2020-2021. Ett extra träd planterades för varje träd som blivit vandaliserat – ett tydligt budskap att i Malmö ses träd som en del av stadens själ.

